

JURYRAPPORT ABG VN ESSAYPRIJS VOOR NIEUW ACADEMISCH SCHRIJFTALENT

Dertien inzendingen van wisselende kwaliteit ontving de jury van de ABG VN Essay Prijs. Een aardige, maar geen grandioze oogst. Blijkbaar weegt de plicht wetenschappelijk te scoren te zwaar voor het leeuwendeel van de jonge Nederlandse onderzoekers. Dat is jammer. Want de vrijheid van het essay wakkert de wetenschappelijke creativiteit aan en biedt mooie kansen op het bereiken van lezers buiten de eigen discipline. Bovendien spelen in haast elk publiek strijdpunt, van klimaatverandering tot de multiculturele samenleving, wetenschappelijke inzichten een cruciale rol. Aan academici die met verstand van zaken en in heldere, liefst onderhoudende taal hun licht laten schijnen over kwesties op het snijvlak van wetenschap en samenleving is grote behoefte.

Aan dat profiel voldeed een drietal inzenders. In hun essays trof de jury de juiste combinatie van schrijftalent, wetenschappelijke nieuwsgierigheid en kritisch denkvermogen aan. Alle drie zijn het jonge academici die zich in meer dan één discipline hebben bekwaamd en die over de schutting van hun vak kijken.

De Vlaming **Geerdt Magiels** is bioloog en filosoof. Momenteel promoveert hij aan de Vrije Universiteit Brussel op de vergeten verlichtingsarts Jan IngenHousz. Hij roert zich regelmatig op de Vlaamse opiniepagina's en heeft al verscheidene boeken op zijn naam, het laatste *Freud en Darwin op de sofa* (Houtekiet, 2006).

Magiels verkent in een even prikkelend als ambitieus essay de grenzen van de geneeskunde. 'Elk leven is een compromis met de dood', schrijft hij. In een frisse stijl en met een jongensachtige nieuwsgierigheid zoekt de biofilosoof naar een antwoord op de vraag waarom de dood in de vorm van ziekte aan de poort klopt en hoe doktoren hem buiten de deur proberen te houden. Met schrijvende artsen als Sharon Moalem en Atul Gawande als gids zoekt Magiels naar de balans tussen technische en menselijke vaardigheden die de goede dokter moet bezitten.

In zijn enthousiasme alles te vertellen wat er maar te zeggen is over de geneeskunde verliest Magiels de rode draad van zijn betoog soms een beetje uit het oog. Maar dat maakt zijn hoofdpunt niet minder helder. Zonder alle kritiek op de inefficiëntie en schaduwzijden van de gezondheidszorg te gemakkelijk van tafel te vegen, toont hij aan dat de aandacht van artsen voor de menselijke kant van hun vak almaar groeit en dat mede daardoor de geneeskunde steeds beter in staat is het noodlot op te schorten.

Yolande Jansen studeerde Frans en filosofie en is nu postdoc aan de faculteit Wijsbegeerte van de Universiteit van Amsterdam. In haar essay waagt ze zich met een koel hoofd en gewapend met veel kennis in het mijnenveld van het islamdebat. Nederlandse voorvechters van het verlichtingsdenken prijzen graag de Franse versie van het secularisme, de laïcité. Met instemming verwijzen ze naar de Franse overheid van vóór Sarkozy die de religie uit het publieke domein probeerde te verwijderen. Jansen laat aan de hand van zorgvuldig gekozen voorbeelden zien dat de Franse werkelijkheid veel complexer is dan de ideologie wil. In de koloniale tijd heeft Frankrijk een verdeel- en heerspolitiek gevoerd met religieuze identiteit als instrument. Ook in postkoloniaal Frankrijk blijkt de verhouding tussen publiek en privé, overheid en religie veel dubbelzinniger te zijn dan de voorstanders van een strikte boedelscheiding suggereren.

De behoedzame wijze waarop Jansen door het explosieve islamdebat manoeuvreert, haalt de schwing wat uit haar verhaal. Tegelijkertijd schuilt de kracht van haar betoog juist in de zorgvuldigheid en precisie waarmee ze te werk gaat. Met mooie voorbeelden en scherpzinnige argumenten ontkracht Jansen het idee dat de islam de vreemde eend in de bijt van het Franse secularisme is.

Thijs Weststeijn houdt zich als postdoc bij Kunstgeschiedenis aan de UvA bezig met de zeventiende-eeuwse Nederlandse schilderkunst. Maar een ware academicus laat zich niet kooien en Weststeijn begeeft zich graag op het aanpalende terrein van de Nederlandse wijsbegeerte. In zijn essay

schetst hij in beeldende taal en met oog voor historische details een mooi beeld van een in Nederland ten onrechte nauwelijks bekende filosofe: Margaret Cavendish (1623-1673). Met een imposante reeks recente studies als bewijsmateriaal toont hij aan dat het vijftienjarige verblijf in Rotterdam en Antwerpen van deze productiefste filosoof van de zeventiende eeuw een beslissende invloed op haar heeft uitgeoefend. De bekentenis van Constantijn Huygens dat haar gedichten hem in zijn nachtelijke eenzaamheid uit de slaap hielden, deed haar internationale bekendheid goed. De Antwerpse soirees van het echtpaar Cavendish waren voor Margaret een uitgelezen kans om haar theatrale talent te etaleren. Maar de Nederlanden boden meer dan alleen sociaal succes. Collega-intellectuelen als Anna Maria van Schuurman stimuleerden Margaret Cavendish' ontwikkeling als onafhankelijk en veelzijdig denker.

Dat alles laat Weststeijn zien in een mooi geschreven essay dat voor de meeste lezers een wereld zal ontsluiten die ze nog nauwelijks kennen. Het is een *essay review* in de beste zin van het woord. Weststeijn doet recht aan de boeken die hij bespreekt en weet met deze publicaties als bouwstenen een eigen verhaal te vertellen. Eendrachtig kent de jury de VN ABG Essay Prijs voor Nieuw Academisch Talent dan ook toe aan Thijs Weststeijn.